

2,354.

Rozporządzenie Głównego Urzędu Miar o dopuszczeniu do legalizacji przyrządów do odmierzania benzyny typu *RPTD 1*, wytwarzanych przez firmę *A.-B. Mack-* *meter* w Sztokholmie.

Na podstawie art. 11, 12 i 16 go dekretu o miarach z dnia 8 lutego 1919 r. (Dz. P. P. P. poz. 211), §-u 19-go Ustawy Rzeszy Niemieckiej o miarach (Mass- u. Gewichtsordnung) z dnia 30 maja 1919 r. (R. G. Bl. str. 349) i rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 lutego 1923 r. (Dz. U. R. P. poz. 166) zarządza się co następuje:

Przepisy ogólne.

§ 1.

Dopuszcza się do legalizacji przyrządy do odmierzania benzyny typu poniżej opisanego, wytwarzane przez firmę *A.-B. Mackmeter* w Sztokholmie. Przyrządy te powinny być zaopatrzone w znak typu *RPTD 1*.

§ 2.

Przyrządy te powinny odpowiadać postanowieniom Przepisów o warunkach legalizowania złożonych przyrządów do odmierzania płynów (POM poz. 2,35).

Zakres stosowania.

§ 3.

Przyrządy te dozwala się stosować do odmierzania benzyny.

Konstrukcja przyrządu.

§ 4.

W żeliwnej osłonie *A* (rys. 1) znajduje się bęben o dwóch równych komorach; pojemność robocza każdej z komór wynosi 5 $\frac{1}{2}$ l. Bęben ten może się wahać na osi o pewien kąt w prawo lub w lewo.

Zapomocą ręcznej pompy skrzydłowej *B* przeprowadza się benzynę z podziemnego zbiornika *D* do jednej z tych komór; gdy komora ta jest już pełna, to, dzięki urządzeniu opisanemu niżej, bęben obraca się, a zawartość napełnionej komory opróżnia się do pojemnika *C*, który na poziomie, odpowiadającym 5 $\frac{1}{2}$ l, posiada na szklanym wzierniku kresę; napełnienie pojemnika jest dla kupującego widzialnym sprawdzianem objętości komór. Zawartość pojemnika *C* opróżnia się następnie przez jeden z dwóch kranów i przez wąż do naczynia kupującego (zbiornika w samochodzie). Jednocześnie z opróżnieniem się jednej komory bębna przy dalszym pompowaniu napełnia się druga komora, a gdy jest ona już pełna, to bęben przechyla się w przeciwną stronę i zawartość jej wylewa się do pojemnika *C* i t. d. Rura *E*, połączona z *F*, służy do doprowadzania powietrza do dolnego zbiornika, jednocześnie zaś służy jako rura przelewowa (powrotna) w razie pompowania przy pełnej komorze.

Za pompą znajduje się filtr do usuwania stałych zanieczyszczeń benzyny i domieszek wody.

Przepisy obowiązujące w miernictwie.

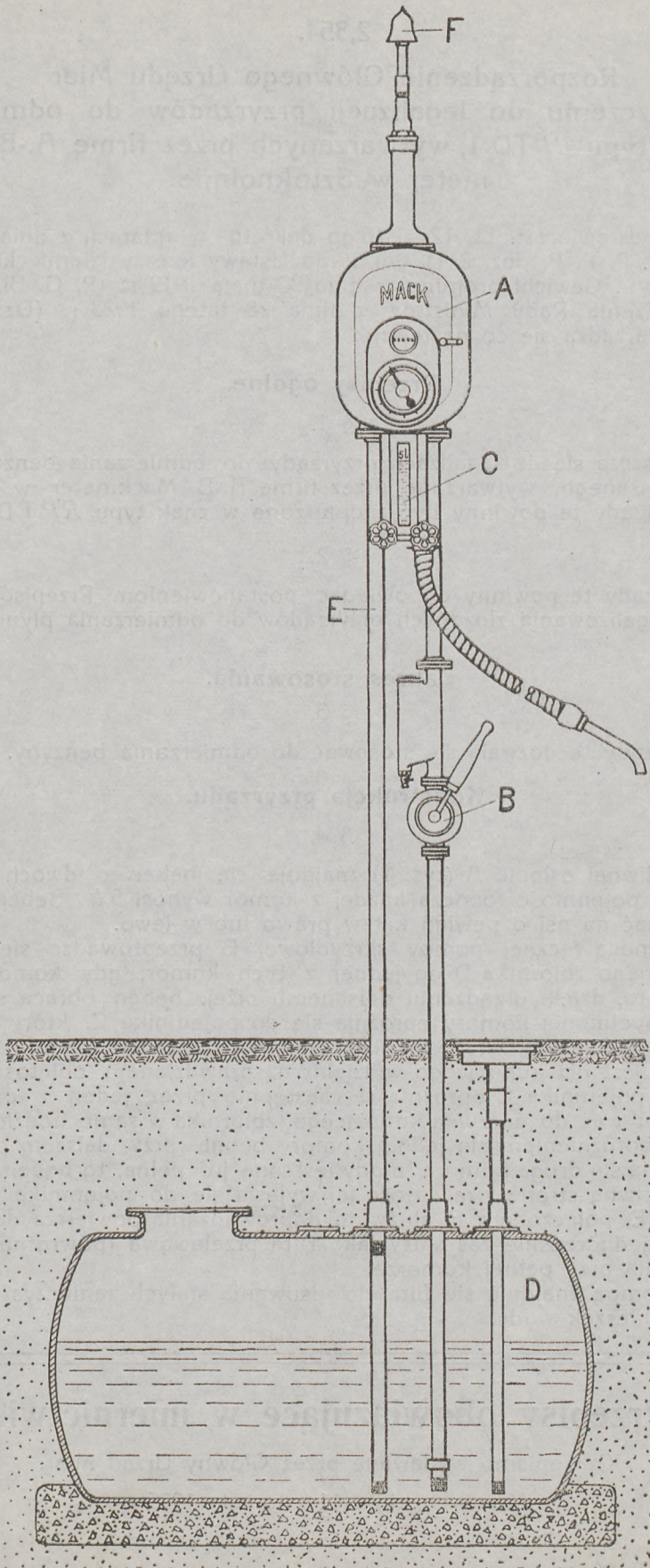
Czasopismo wydawane przez Główny Urząd Miar.

Warszawa, dnia 11 listopada 1925 r.

Układać w porządku wielkości liczb tytułowych.

Cena 1 zł. 20 gr.

№ 219.

rys. 1.

Wskazane na rysunkach i w opisie wykonanie części niemierniczych przyrządu, mianowicie zbiornika wraz z rurami, pompy oraz filtru nie jest obowiązujące i może być przez wytwórcę dowolnie zmieniane.

§ 5.

Konstrukcja przyrządu jest widoczna na rys. 2, 3, 4 i 5.

Na rys. 2 podana jest właściwa część miernicza przyrządu w widoku z przodu, na rys. 3 przekrój przez osłonę bębna, przyczem bęben jest nieprzekrajany, na rys. 4 przekrój tej osłony, a w niej przekrój bębna płaszczyną prostopadłą do jego osi, wreszcie na rys. 5 widać przekrój, jak na rys. 4, lecz płaszczyzną, przechodzącą przez oś.

Przekrój bębna (7) (odlew aluminiowy) (rys. 4) jest w zasadzie kołowy, na dwie komory dzieli go płaszczyzna średnicowa.

Każda komora jest zaopatrzona w wentyl wypustowy (12) (bronz), który jest uruchamiany przez dźwignię (13); gdy bęben się obraca, dźwignia ta podnosi się, a to dzięki temu, że rolka, połączona z tą dźwignią, toczy się po wzniesieniu (14).

W górnej części każda komora posiada czuły pływak (19) w kształcie dzwona, znajdujący się w bronzowej osłonie (3).

Pływak ten podnosi się wraz z poziomem płynu, gdy komora jest już prawie pełna; podnosząc się, pływak ten uruchamia wentylek (18), który znów zapomocą zderzaka (17) działa na koniec dźwigni (2), posiadającej punkt obrotu (4).

Gdy dźwignia ta obróci się pod wpływem nacisku zderzaka, to zwalnia się zatrzask (5). Pomińmy na chwilę zatrzask (6). Wówczas dźwignia (20), posiadająca punkt obrotu (21), opadłaby nadół, uchylając jednocześnie zapomocą swego występu dźwignię z zatrzaskiem (23), który przeszkadza obrotowi bębna, trzymając przymocowaną do niego listwę (24).

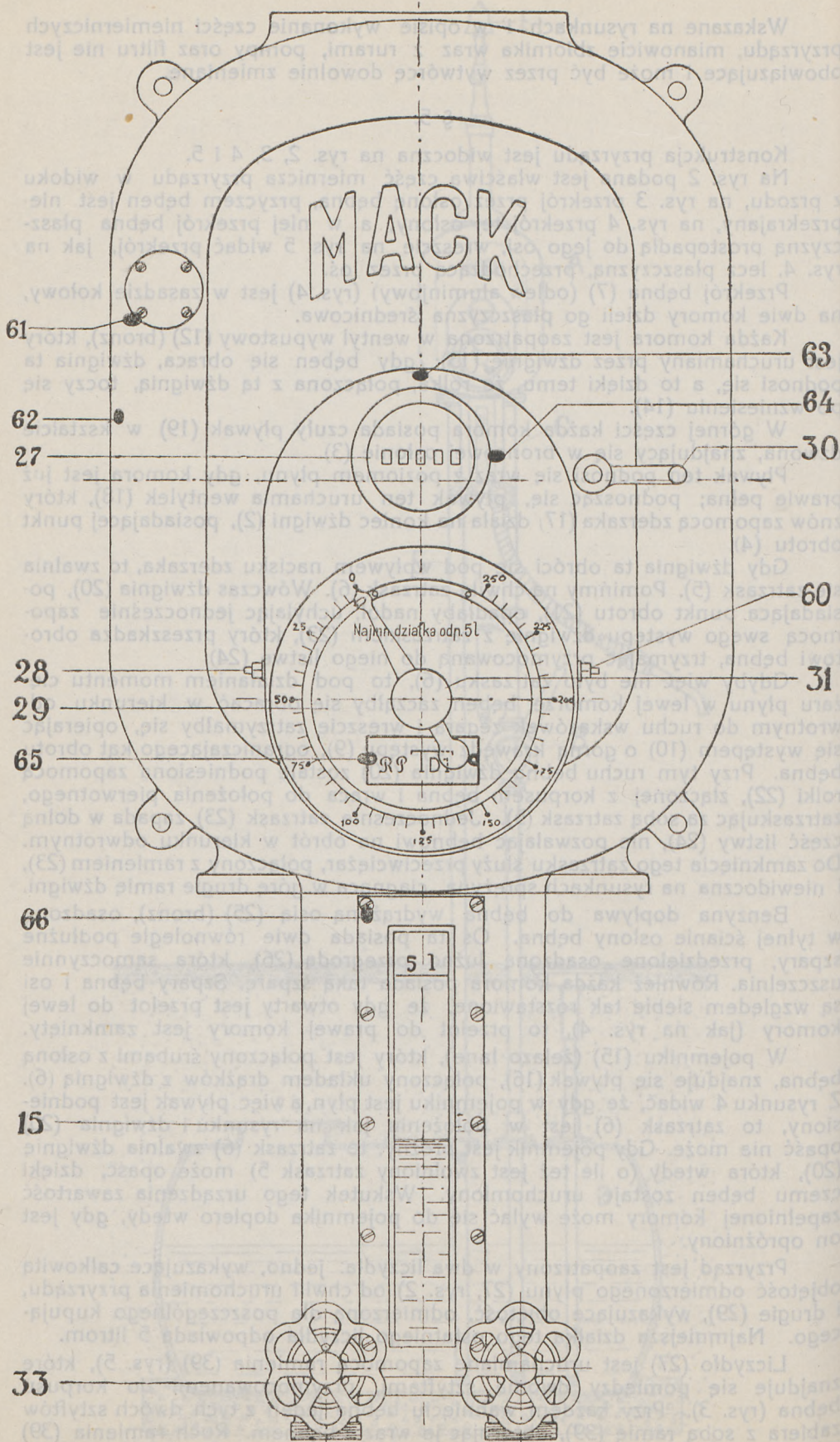
Gdyby więc nie było zatrzasku (6), to pod działaniem momentu ciężaru płynu w lewej komorze, bęben zacząłby się obracać w kierunku odwrotnym do ruchu wskazówek zegara i wreszcie zatrzymałby się, opierając się występem (10) o górną krawędź występu (9), ograniczającego kąt obrotu bębna. Przy tym ruchu bębna dźwignia (20) zostaje podniesiona zapomocą rolki (22), związanej z korpusem bębna i wraca do położenia pierwotnego, zatrzaskując za sobą zatrzask (5). Jednocześnie zatrzask (23) zapada w dolną część listwy (24), nie pozwalając bębnowi na obrót w kierunku odwrotnym. Do zamknięcia tego zatrzasku służy przeciwcieżar, połączony z ramieniem (23), i niewidoczna na rysunkach sprężyna, ciągnąca w górę drugie ramię dźwigni.

Benzyna dopływa do bębna wydrążoną osią (25) (bronz), osadzoną w tylnej ścianie osłony bębna. Oś ta posiada dwie równoległe podłużne szpary, przedzielone osadzoną luźno przegrodą (26), która samoczynnie uszczelnia. Również każda komora posiada taką szparę. Szpary bębna i osi są względem siebie tak rozstawione, że gdy otwarty jest przelot do lewej komory (jak na rys. 4), to przelot do prawej komory jest zamknięty.

W pojemniku (15) (żelazo lane), który jest połączony śrubami z osłoną bębna, znajduje się pływak (16), połączony układem drążków z dźwignią (6). Z rysunku 4 widać, że gdy w pojemniku jest płyn, a więc pływak jest podniesiony, to zatrzask (6) jest w położeniu jak na rysunku i dźwignia (20) opaść nie może. Gdy pojemnik jest próżny, to zatrzask (6) zwalnia dźwignię (20), która wtedy (o ile też jest zwolniony zatrzask 5) może opaść, dzięki czemu bęben zostaje uruchomiony. Wskutek tego urządzenia zawartość zapełnionej komory może wylać się do pojemnika dopiero wtedy, gdy jest on opróżniony.

Przyrząd jest zaopatrzony w dwa liczydła: jedno, wykazujące całkowitą objętość odmierzzonego płynu (27, rys. 2) od chwili uruchomienia przyrządu, i drugie (29), wykazujące objętość, odmierzoną dla poszczególnego kupującego. Najmniejsza działka tego ostatniego liczydła odpowiada 5 litrom.

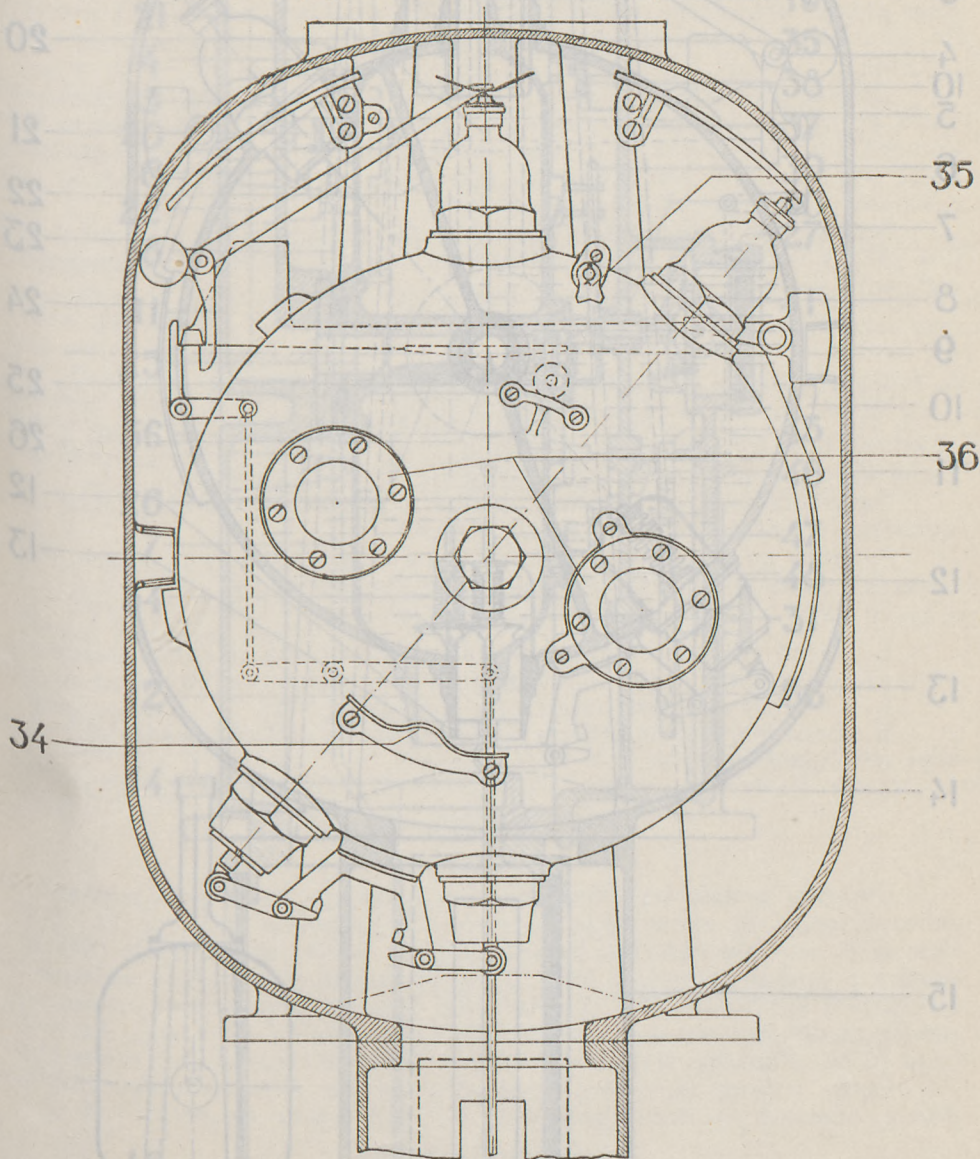
Liczydło (27) jest uruchamiane zapomocą ramienia (39) (rys. 5), które znajduje się pomiędzy dwoma sztyftami, przymocowanymi do korpusu bębna (rys. 3). Przy każdym wahnięciu bębna jeden z tych dwóch sztyftów zabiera z sobą ramię (39), obracając je wraz z bębniem. Ruch ramienia (39) przenosi się na układ kółek zębatach, co powoduje obrót kregów z cyframi.

rys. 2.

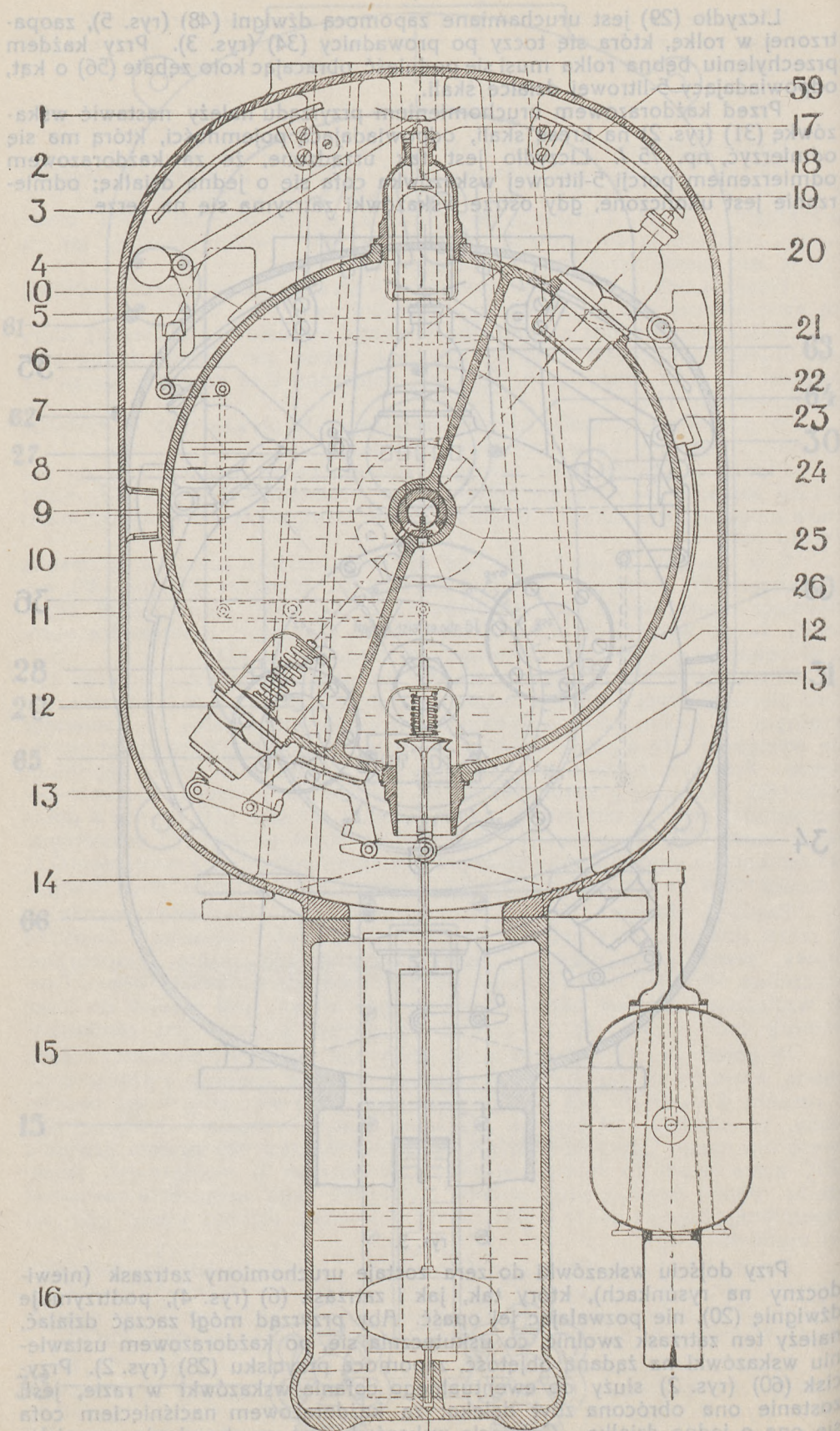
Liczydło (29) jest uruchamiane zapomocą dźwigni (48) (rys. 5), zaopatrzonej w rolkę, która się toczy po prowadnicy (34) (rys. 3). Przy każdym przechyleniu bębna rolka musi się podnieść, obracając koło zębate (56) o kąt, odpowiadający 5-litrowej działce skali.

Przed każdorazowym uruchomieniem przyrządu należy nastawić wskazówkę (31) na kreś skali, odpowiadającą pojemności, którą ma się odmierzyć, np. 75 l. Liczydło jest tak urządzone, że za każdorazowym odmierzeniem porcji 5-litrowej wskazówka cofa się o jedną działkę; odmierzanie jest ukończone, gdy ostrze wskazówki zatrzyma się na zerze.

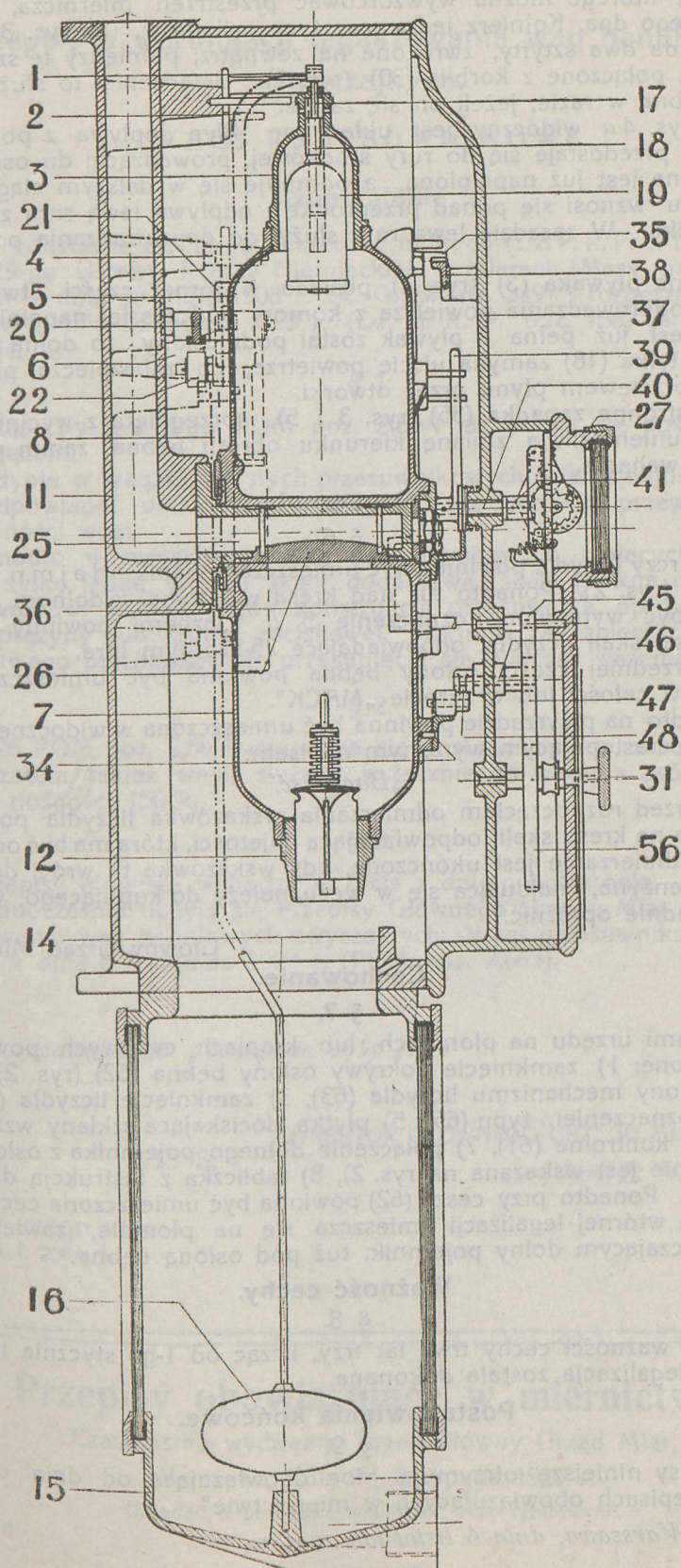
rys. 3.

Przy dojściu wskazówki do zera zostaje uruchomiony zatrask (niewidoczny na rysunkach), który tak, jak i zatrask (6) (rys. 4), podtrzymuje dźwignię (20), nie pozwalając jej opaść. Aby przyrząd mógł zacząć działać, należy ten zatrask zwolnić, co uskutecznia się, po każdorazowym ustawieniu wskazówki na żądanej objętości, zapomocą przycisku (28) (rys. 2). Przycisk (60) (rys. 2) służy do ewentualnego cofania wskazówki w razie, jeśli zostanie ona obrócona zbyt daleko; za każdorazowym naciśnięciem cofa się ona o jedną działkę. Cofnięcie wskazówki bez uruchomienia przycisku nie jest możliwe.

rys. 4.

rys. 4a.

rys. 5.

W każdą komorę jest wstawiony aluminiowy cylinder (36) (rys. 3), zapomocą którego można wywzorcować przestrzeń mierniczą, zmieniając grubość jego dna. Kołnierz jednego z tych cylindrów, (na rys. 3 — prawego) posiada dwa sztyfty, zwrócone na zewnątrz; pomiędzy te sztyfty wchodzi ramie, połączone z korbką (30) (rys. 2). Urządzenie to służy do wzruszania bębna w razie, jeżeli on się zatnie.

Na rys. 4a widoczny jest układ rur. Płyn dopływa z pompy prawą rurą, stąd przedostaje się do rury środkowej, prowadzącej do osi. Jeśli komora bębna jest już napełniona, a pompuje się w dalszym ciągu, to nadmiar płynu wznosi się ponad przegrodkę i odpływa lewą rurą z powrotem do zbiornika. W zasadzie lewa rura służy do doprowadzania powietrza do zbiornika.

Osłona pływaka (3) (rys. 4) posiada w górnej części otworki, które służą do odprowadzania powietrza z komory podczas jej napełniania. Gdy komora jest już pełna i pływak został podniesiony, to dolna (stożkowa) część wentylka (18) zamyka ujście powietrza, co zabezpiecza przed ewentualnym przelewem płynu przez otworki.

Dwustronna zapadka (35) (rys. 3 i 5), sprzęgnięta z wycinkiem zębatym (38), uniemożliwia zmianę kierunku obrotu bębna, zanim wykona on całkowite wahanie.

Oznaczenia.

§ 6.

Na tarczy liczydła powinien być umieszczony napis: Najm. n. działka odp. 5 l (rys. 2). Ponadto tuż nad kresą wziernika w dolnym pojemniku powinno być wytrawione oznaczenie 5 l. Liczbami powinny być oznaczone kreski skali liczydła, odpowiadające 25-krotnym litra.

Na przedniej części osłony bębna powinna być umieszczona firma wytwórcy w całości lub w skrócie „MACK”.

Ponadto na przyrządzie powinna być umieszczona w widocznym miejscu tabliczka z następującym wyraźnym napisem:

„Baczność!

1. Przed rozpoczęciem odmierzania wskazówka liczydła powinna być nastawiona na kresę skali, odpowiadającą objętości, która ma być odmierzona.
2. Odmierzanie jest ukończone, gdy wskazówka ta wróci do zera.
3. Benzyna, znajdującą się w wężu, należy do kupującego, wąż należy więc dokładnie opróżnić.

Główny Urząd Miar”.

Cechowanie.

§ 7.

Cechami urzędu na plombach lub kroplach cynowych powinno być zabezpieczone: 1) zamknięcie pokrywy osłony bębna (62) (rys. 2), 2) zamknięcie osłony mechanizmu liczydła (63), 3) zamknięcie liczydła (64), 4) tabliczka z oznaczeniem typu (65), 5) płytka, dociskająca szklany wziernik (66), 6) okienko kontrolne (61), 7) połączenie dolnego pojemnika z osłoną bębna (cecha ta nie jest wskazana na rys. 2), 8) tabliczka z instrukcją dla kupującego (§ 6). Ponadto przy cesze (62) powinna być umieszczona cecha roczna.

Cechę wtórnej legalizacji umieszcza się na plombie, zawieszanej na drucie, otaczającym dolny pojemnik, tuż pod osłoną bębna.

Ważność cechy.

§ 8.

Okres ważności cechy trwa lat trzy, licząc od 1-go stycznia tego roku, w którym legalizacja została dokonana.

Postanowienia końcowe.

§ 9.

Przepisy niniejsze otrzymują moc obowiązującą od dnia ogłoszenia ich w „Przepisach obowiązujących w miernictwie”.

Warszawa, dnia 6 listopada 1925 r.